Tuomioistuinvirasto
Domstolsverket

Utlåtande (DV:s översättning)
19.2.2026
TIV/98/2026

Riksdagen
Lagutskottet

Sakkunnighörande och skriftligt sakkunnigutlåtande: B 20/2025 rd Om regeringens berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen 2025

Riksdagens lagutskott har bett Domstolsverket om ett skriftligt sakkunnigutlåtande om regeringens berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen 2025. Temat för det skriftliga och muntliga hörandet är tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna inom rättsväsendet.

I egenskap av domstolarnas centralförvaltningsmyndighet ger Domstolsverket ett utlåtande i enlighet med sina lagstadgade grundläggande uppgifter. Domstolsverket kan genom sina lagstadgade uppgifter stödja tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna vid domstolarna bland annat genom att sörja för upprätthållandet och utvecklandet av domstolarnas informationssystem, sörja för ordnandet av utbildning för domare och övrig personal vid domstolarna, besluta om ärenden som gäller domstolarnas tjänster och tjänsteregleringar samt sköta anställningsärenden som gäller domstolarnas anställda till den del de inte ankommer på domstolen eller någon annan myndighet samt genom att stödja domstolarna i deras kommunikation och genom att delta i den allmänna utvecklingen av domstolsväsendets verksamhet.

Tillgången till svenskspråkiga tjänster inom rättsväsendet

I svaren på projektet för utveckling domstolarnas svenskspråkiga tjänster har man enligt regeringens berättelse ansett att strukturreformen av tingsrätterna har försämrat den svenskspråkiga verksamheten. Negativa konsekvenser hade observerats i samband med rekrytering av tvåspråkiga personer, användning av svenska vid domstolarna, personalens språkkunskaper samt kundernas kännedom om tillgången till tjänster på svenska. Domstolsverket konstaterar att man har försökt utnyttja de observationer som framkommit i enkäten vid planeringen av den utbildning som erbjuds domstolarna samt vid utvecklandet av domstolsväsendets verksamhet.

Enligt domarutbildningsnämndens statistik har tillräckligheten av svenskspråkiga jurister redan under en längre tid varit en utmaning med tanke på tillsättandet av språktjänsterna för tingsnotarier utanför de största städerna (språktjänsterna för tingsnotarier i Österbotten och Åland). Antalet sökande till svenskspråkiga tingsnotarieplatser har under de senaste fyra åren varierat mellan 22 och 30 sökande (2022: 30 sökande, 2023: 23 sökande, 2024: 28 sökande och 2025 22 sökande).

Domarutbildningsnämnden har i ansökningsprocessen fäst uppmärksamhet vid att svenskspråkiga sökande ofta söker både finsk- och svenskspråkiga tingsnotarietjänster, vilket ställer en egen utmaning när det gäller att få personal med behövliga språkkunskaper till tvåspråkiga domstolar.

Domarutbildningsnämnden har i sin utbildningsplan fastställt att utbildning enligt 2 § i lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda ska ordnas enligt domstolslinjer (olika vokabulär) samt dessutom med betoning på kundservicesituationer. Domstolsverkets grupp för kompetensutveckling ansvarar för organiseringen av dessa nya utbildningar och för ordnandet av utbildningsverksamheten. Utbildningarna för domstolarnas personal planeras i samarbete med domarutbildningsnämnden, Domstolsverket och domstolarna.

Domstolsverkets utbildningsutbud kompletteras av förvaltningsdomstolarnas utbildningsarbetsgrupp, som följer upp den utbildning som ordnas internt vid förvaltningsdomstolarna och den utbildning som ordnas av Domstolsverkets kompetensutvecklingsgrupp och beaktar det tillgängliga utbildningsutbudet när utbildning planeras. Utbildningsarbetsgruppen ordnade 3.11.2025 ett utbildningsmöte om de språkliga rättigheterna. Enligt utbildningsarbetsgruppens årsberättelse för 2025 deltog sammanlagt 267 personer (32 personer på plats och 235 personer på distans) från förvaltningsdomstolarna, försäkringsdomstolen, marknadsdomstolen och högsta förvaltningsdomstolen.

Ordföranden och sekreteraren för nätverket av tvåspråkiga domstolar, som inrättats i samband med projektet för utveckling av domstolarnas svenskspråkiga tjänster, utarbetar för närvarande nätverkets verksamhetsplan. Nätverkets första möte planeras äga rum våren 2026.

Andelen brottmål som handläggs på svenska i tingsrätterna är mycket liten i förhållande till storleken av den svenskspråkiga befolkningen

Enligt regeringens berättelse var handläggningsspråket svenska i endast 1,4 procent av de brottmål som avgjordes vid tingsrätterna 2021, även om cirka 5,2 procent av befolkningen är svenskspråkiga. År 2024 var 5,1 procent av befolkningen svenskspråkig och enligt Domstolsverkets statistik var andelen svenskspråkiga mål av de brottmål som avgjordes vid tingsrätterna och vars handläggningsspråk var svenska 1,6 procent år 2025. I ljuset av den uppdaterade statistiken verkar det som om även om andelen svenskspråkiga mål och ärenden har minskat redan en längre tid, ökar andelen brottmål som handläggs på svenska i en granskning av detta korta tidsintervall.

Enligt Domstolsverkets statistik var andelen svenskspråkiga mål och ärenden vid domstolarna sammanlagt 2 procent år 2025. I statistiksiffran saknas dock av systematiska skäl summariska tvistemål, insolvensärenden och en del andra ansökningsärenden. Statistiken förvrängs dessutom av att en del av de domstolar som använder HAIPA inte antecknar information om språket i ärendehanteringssystemet.

19.2.2026
TIV/98/2026

Det finns ett stort behov av översättningar till samiska inom rättsväsendets tjänster

Domstolsverket identifierar den brist på tillgång till tjänster på samiska inom rättsväsendet som Sametinget lyft fram. Domstolarna uppdaterar själva sina egna webbplatser. Högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen samt domstolarna i Lappland har på sin webbplats innehåll på samiska i varierande utsträckning på fler än ett samiskt språk. Åren 2024–2025 genomfördes vid Domstolsverket ett projekt för att utveckla stödet för domstolarnas kommunikation, och till följd av detta utarbetades en handbok till stöd för domstolarnas kommunikation.

Domstolsverket betraktar sina webbsidor som en viktig informationskälla för medborgarna och intressentgrupperna, och Domstolsverkets kommunikation svarar för förvaltningen av deras gemensamma innehåll. Domstolsverket anser att det WordPress-system för innehållshantering på Domstolar.fi-webbplatsen (Tuomioistuimet.fi) som ämbetsverket använder för närvarande inte gör det möjligt att lägga till samiska som en språkversion på webbplatsen. Genomförandet av enskilda avsnitt eller sidor på samiska har dock bedömts i Domstolsverkets kommunikation.

För närvarande är det inte möjligt att använda förvaltnings- och specialdomstolarnas eller de allmänna domstolarnas e-tjänst på samiska, även om behovet är känt. Översättningslösningarna i e-tjänsterna är förenade med särskilda utmaningar, eftersom den kontinuerliga utvecklingen och förvaltningen av e-tjänsten förutsätter att ändringarna i fråga om översättningarna kan genomföras i rätt tid och kostnadseffektivt.

Rättsväsendets tjänster är tillgängliga för teckenspråkiga endast genom tolkning, och nivån på och tillgången till tolkning varierar

Domstolsverket erkänner den centrala betydelsen av de språkliga mänskliga rättigheterna när det gäller tillgängligheten också inom rättsväsendets tjänster. FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning har 25.8.2025 gett Finland rekommendationer om genomförandet av konventionen och en del av rekommendationerna gäller också domstolsväsendets verksamhet. Domstolsverket utvärderar för närvarande rekommendationernas innehåll och deras eventuella konsekvenser för Domstolsverkets verksamhet.

Domstolsväsendet har förbundit sig att utveckla sin verksamhet

Domstolsverket anser att de centrala iakttagelserna om rättsväsendet i språkberättelsen är viktiga. Domstolsväsendet har förbundit sig att utveckla sin verksamhet, och Domstolsverket är berett att delta i eventuella utredningar om bedömningen av domstolsväsendets verksamhet och i arbete med intressentgrupper som eventuellt inleds med anledning av berättelsen.

Specialsakkunnig Elina Halimaa

19.2.2026
TIV/98/2026

Käyntiosoite: Silkkitehtaantie 5 C, Vantaa • Postiosoite: PL 100, 00085 Tuomioistuinvirasto • Vaihde: 029 56 50500 Besöksadress: Silkesfabriksvägen 5 C, Vanda • Postadress: PB 100, 00085 Domstolsverket • Växel: 029 56 50440 tuomioistuinvirasto@oikeus.fi • www.tuomioistuinvirasto.fi